

ELŐTERJESZTÉS

Vonyarcvashegy Nagyközség Önkormányzata Képviselő-testületének
2025. március 27-ei rendes, nyilvános képviselő-testületi ülésére

Az előterjesztést készítette: dr. Tüske Róbertné jegyző.
Tárgy: Golgota-szoborcsoport állagmegóvása.

Tisztelt Képviselő-testület!

A Golgota-szoborcsoport állagmegóvásáról szóló előterjesztést az alábbiak szerint terjesztem a képviselő-testület elé:

I. A tárgy és tényállás ismertetése:

1) Előzményi döntés, annak és végrehajtásának értékelése:

A képviselő-testület részéről előzményi döntés a hivatal irattárában nem található.

2) A téma szakmai elemzése:

A Szent Mihály dombon található Golgota-szoborcsoport – és a településen található fából faragott köztéri alkotások – állagmegóvása érdekében az önkormányzat 2021-ben restaurátor szakértő bevonásával felülvizsgálatot kezdeményezett egyrészt a köztéri alkotások megóvása, védelme, másrészt a turisztikai vonzerő fejlesztése, növelése érdekében.

A Golgota-szoborcsoportra vonatkozó szakérői vélemény:

„Golgota-szoborcsoport

Anyaga: tölgyfa

A Szent Mihály kápolna bejáratával szemben található a faragott Golgota-szoborcsoport, a vonyarcvashegyi Szent Mihály dombon.

A dombtetőn látható három kereszt szobrokkal, középen Jézus, mellette a bűnösök.

Ezen az alkotáson károsodások figyelhetők meg.

A két szélső kereszt felső függőleges része, már a korhadás miatt letörött, és hiányzik.

Sok esetben a faanyag – felülete alapján – egészségesnek tűnik, de súlyosan károsodott. Fém tárgyval megkopogtatva a beteg fa tompa hangot ad. Elterjedése olyan mértékű, ameddig a nedvesség utánpótlás biztosított. Az általa megtámadott fa vízfelvevő képessége megnő, ami azt a veszélyt rejti magában, hogy a fába más, veszélyesebb gombakárosítók is megtelepedhetnek.

A fakorhasztó, farontó gombák jelentős károkat okoznak. Ezek a gombák olyan enzimeket termelnek, amelyek segítségével a cellulóz és lignin tartalmú faanyag bizonyos alkotóit lebontják. Egyes farontó gombafajok az élő fákat is megtámadják, míg mások csak a már kidőlt fatörzseken jelennek meg. A farontó gombák közé tartoznak a konzolszerű gombatestet fejlesztő taplógombák.

(A taplógombák, az élő fa vagy már elpusztult szövetein élőködnek. Továbbá a gombák toxikus anyagokat bocsátanak a fába, így mérgezve őket. A megtámadott fás részek elhalnak, elporladnak. A széllel terjedő gombaspórák a sérült részeken könnyen megtapadnak, és már ki is alakult a fertőzés.)

Ilyen taplógombával fertőzött az egyik földön álló szobor alsó része, ahol a talajjal érintkezik. A faanyagon tekintélyes nagyságú termőtest látható. A gomba rontása, általában csak későn észlelhető, mivel a felületen a károsodás kései szakaszban jelenik meg. A taplógomba spórái, a faanyag repedéseiben, sérüléseiben telepsznek meg. Ezek a fakorhasztó, farontó gombák jelentős károkat okoznak. Szerves anyagokat vesznek fel környezetükből, és azok átalakításából nyerik az életműködésükhöz szükséges energiát. Elhalt növények szerves anyagaiból, bomlástermékeiből táplálkoznak.

A derestapló (*Ganoderma applanatum*) például a nagy csersav-tartalmú fákat is le tudják bontani, élő és holt faanyag is megtalálható.

Javaslat:

Ennyire károsodott faanyagú szobrokat valamilyen szinten meg lehet menteni, de már nem lesz olyan, mint egy egészséges fából frissen faragott alkotás. A kültéri körülményeknek és az időjárás változás hatásainak nem tud olyan mértékben ellenállni. (Az ilyen állapotú kültéri alkotásokat, amennyiben muzeális értékű vagy védett lenne, restaurálásuk után már csak beltéri körülmények között szabad kiállítani.)

Mivel nem műemlék jellegű ez az alkotás, ebben az esetben le lehet cserélni.

Régen a tönkrement alkotásokat, ha nem tudták helyreállítani, állapotukat megőrizni, lecserélték, újat vagy mást faragtak helyette. A kültéren kiállított faanyagok is megvan az élettartama. Ez elég tág határok között mozog, ugyanis függ attól milyen faanyagból faragták az alkotást, az időjárástól és attól, hogy milyen anyaggal kezelték, védték a fa felületét, valamint milyen időközönként ismételték meg a faanyagvédelmet.”.

A szakértői vélemény teljes terjedelemben a

<https://www.vonyarcvashegy.hu/hu/onkormanyzat/dokumentumtar#81>

linken megtalálható.

A szoborcsoport egyes elemei olyan műszaki állapotban vannak, hogy bármikor kidűlhetnek, volt olyan elem, amely ki is dűlt, ezért azonnali intézkedést igényelt (az előterjesztés melléklete szerint).

Fentiek alapján a Golgota-szoborcsoport egyes elemei a megóvás érdekében fedett helyre beszállításra kerültek.

A restaurátori szakvélemény alapján és balesetveszélyessége okán javasolt a szoborcsoport elemeinek biztonságos, fedett helyre szállítása, és annak átgondolása, hogy a jövő szempontjából az önkormányzat hol tudja beltéri körülmények között kiállítani a műalkotást.

3) A döntési javaslat költségvetési és vagyongazdálkodási vonzata, a pénzügyi fedezet rendelkezésre állása:

Költségvetési vonzata: az előterjesztésnek nincs.

Vagyongazdálkodási vonzata: az előterjesztésnek nincs.

Pénzügyi fedezet rendelkezésre állása: az előterjesztésnek nincs.

4) Az előírt egyeztetések megtörténte, annak eredményének bemutatása:

A napirendet a Pénzügyi, Gazdálkodási és Műszaki Bizottság a 2025. március 27-ei ülésén tárgyalja (javaslattételi joggal).

II. Döntési javaslat:

HATÁROZATI JAVASLAT:

- a) Vonyarcvashegy Nagyközség Önkormányzata Képviselő-testülete egyetért azzal, hogy a Szent Mihály dombon található Golgota-szoborcsoport elbontásra, és az önkormányzat tulajdonában lévő fedett ingatlanba beszállításra, elhelyezésre kerüljön.
- b) A képviselő-testület felhatalmazza a polgármestert a szükséges intézkedések megtételére.

Határidő: 2025. április 30.

Felelős: Pali Róbert polgármester.

III. Melléletek:

- fotó a Golgota-szoborcsoportról,
- fotó a kidűlt szoborelemről.

Kérem, a Tisztelt Képviselő-testületet a napirend megtárgyalására és a döntés meghozatalára.

Vonyarcvashegy, 2025. március 17.

Tisztelettel:

Pali Róbert
polgármester

